

Forskrift om informasjons- og påseplikt og innsynsrett

Hjemmel: Fastsatt av Arbeids- og inkluderingsdepartementet 22. februar 2008 med hjemmel i lov 4. juni 1993 nr. 58 om allmenngjøring av tariffavtaler m.v. (allmenngjøringsloven) § 8 syvende ledd og § 9 og Almindelig borgerlig Straffelov (Straffeloven) 22. mai 1902 nr. 10 § 339 nr. 2.

Kapittel 1 Innledende bestemmelser

§ 1. Formål

Forskriftens formål er å bidra til å sikre etterlevelse av lønns- og arbeidsvilkår som følger av forskrifter om allmenngjøring av tariffavtaler (allmenngjøringsforskrifter), jf. allmenngjøringsloven § 3.

Kommentar

Forskriftens generelle formål er å bidra til å sikre etterlevelse av de lønns- og arbeidsvilkår som følger av forskrifter om allmenngjøring av tariffavtaler (allmenngjøringsforskrifter), jf. allmenngjøringsloven § 3.

§ 2. Virkeområde

Forskriften gjelder der det utføres arbeid innenfor virkeområdet til en allmenngjøringsforskrift, jf. allmenngjøringsloven § 3.

Forskriften griper ikke inn i rettigheter som følger av tariffavtale.

Kommentar

Første ledd

Forskriften gjelder der det utføres arbeid innenfor virkeområdet til en allmenngjøringsforskrift, jf. allmenngjøringsloven § 3.

Det gjelder i dag tre forskrifter om allmenngjøring. Forskrift 21. november 2006 nr. 1291 om allmenngjøring av tariffavtale for byggeplasser i Norge trådte i kraft 1. januar 2007. Dette er den mest omfattende forskriften. Forskriften allmenngjør deler av Fellesoverenskomsten for byggfag (FOB) 2006–2008 og inneholder minimumsbestemmelser om lønns- og arbeidsvilkår for alle arbeidstakere som utfører bygningsarbeid på byggeplasser i hele landet.

Forskrift 26. juni 2006 nr. 703 om allmenngjøring av tariffavtaler på enkelte petroleumsanlegg på land allmenngjør deler av Verkstedsoverenskomsten (VO) 2006–2008 og Landsoverenskomsten for elektrofagene (LOK) 2006–2008. Forskriften gjelder arbeidstakere som hører inn under disse overenskomstenes virkeområde og som arbeider på et av sju nærmere angitte petroleumsanlegg på land.

Forskrift 26. juni 2006 nr. 704 om allmenngjøring av tariffavtaler for byggeplasser i Osloregionen omfatter allmenngjøring av deler av Landsoverenskomsten for elektrofagene (LOK) 2006–2008 i Oslo og Akershus.

Dersom det blir fastsatt ytterligere allmenngjøringsforskrifter på et senere tidspunkt, vil virkeområdet til forskrift om informasjons- og påseplikt og innsynsrett automatisk utvides i tråd med de nye allmenngjøringsforskriftenes virkeområde.

Andre ledd

Bestemmelsen presiserer at forskriften ikke er ment å begrense rettigheter som følger av tariffavtaler, f.eks. når det gjelder innsynsrett. Det følger allerede av en del tariffavtaler, blant annet Verkstedsoverenskomsten 2006–2008, at arbeidsgiver har plikt til å dokumentere overfor tillitsvalgte hvilke lønns- og arbeidsvilkår som gjelder hos underleverandørene.

§ 3. Definisjoner

I denne forskrift betyr:

Bestiller: En fysisk eller juridisk person som engasjerer entreprenører eller leverandører til å utføre et oppdrag.

Hovedleverandør: Entreprenør eller leverandør som har påtatt seg et oppdrag for bestiller og som har en eller flere underleverandører til å utføre en del av oppdraget.

Underleverandør: Entreprenør eller leverandør som utfører en del av det oppdraget som er avtalt mellom hovedleverandøren og bestiller.

Tillitsvalgte: Tillitsvalgte som representerer den organisasjonen som er part i den allmenngjorte tariffavtalen.

Kommentar

For å sikre brukervennlighet, avklare tvetydige betegnelser og bidra til at forskriften blir så enkel som mulig, inneholder § 3 definisjoner av enkelte sentrale uttrykk som er brukt i forskriften.

«Bestiller» er definert som en fysisk eller juridisk person som engasjerer entreprenører eller leverandører til å utføre et oppdrag.

Definisjonen sikter til øverste ledd i en kontraktkjede, typisk en byggherre eller en skipsreder som bestiller et skip. Med «oppdrag» menes ethvert oppdrag som er omfattet av en allmenngjøringsforskrift. Som eksempel på hva som i prinsippet vil kunne omfattes, kan nevnes større oppdrag som oppføring av bygg, bygging av skip, oljerigger eller flyttbare innretninger til bruk i petroleumsvirksomheten. Også mindre oppdrag som renhold og annet vedlikeholdsarbeid vil kunne omfattes.

Definisjonen skal tolkes slik at den også omfatter innleie av arbeidstakere.

«Hovedleverandør» skal forstås som en entreprenør eller leverandør som har påtatt seg et oppdrag for bestiller og som har en eller flere underleverandører til å utføre en del av oppdraget.

Etter definisjonen er det avgjørende for å bli definert som hovedleverandør, at en eller flere deler av virksomhetenes forpliktelser etter avtalen med bestiller utføres av underleverandører. Det gjøres oppmerksom på at uttrykket hovedleverandør ofte benyttes i en annen betydning i praksis. Uttrykket benyttes gjerne om en som påtar seg det vesentligste av utførelsen av et større oppdrag, som for eksempel bygg eller anlegg eller skipsbygging. Det er viktig å merke seg at dette ikke er noe krav etter forskriftens definisjon.

«Underleverandør» skal forstås som entreprenør eller leverandør som utfører en del av det oppdraget som er avtalt mellom hovedleverandør og bestiller.

Definisjonen skal tolkes slik at underleverandøren også kan ha egne underleverandører nedover i en kontraktkjede.

«Tillitsvalgte» skal i forskriften forstås som tillitsvalgte som representerer den organisasjonen som er part i den allmenngjorte tariffavtalen.

Det vises til allmenngjøringsloven § 8 femte ledd [Skal være § 11]. Ifølge lovbestemmelsen gjelder innsynsretten for tillitsvalgte som er ansatt hos oppdragsgiver, og som representerer den arbeidstakerorganisasjonen som er part i den tariffavtalen som er grunnlaget for allmenngjøringsforskriften. Se nærmere om hvilke tillitsvalgte som har innsynsrett under merknadene til forskriften § 7.

§ 4. Hvem forskriften retter seg mot

Bestiller, hovedleverandør, underleverandør og tillitsvalgte har plikter eller rettigheter etter denne forskriften.

Kommentar

Bestemmelsen angir hvem som pålegges plikter eller rettigheter etter forskriften, det vil si bestiller, hovedleverandør, underleverandør og tillitsvalgte. Se forskriften § 3 og merknadene til bestemmelsen om den nærmere forståelsen av uttrykkene.

Kapittel 2 Informasjons- og påseplikt

§ 5. Informasjonsplikt

Bestiller skal i kontrakter med entreprenører eller leverandører informere om at virksomhetenes arbeidstakere minst skal ha de lønns- og arbeidsvilkår som følger av allmenngjøringsforskrifter. Den samme informasjonsplikten gjelder for entreprenører eller leverandører når disse inngår avtaler med underleverandører.

Kommentar

Ifølge bestemmelsen skal bestiller i kontrakter med entreprenører eller leverandører informere om at virksomhetenes arbeidstakere minst skal ha lønns- og arbeidsvilkår etter gjeldende allmenngjøringsforskrifter. Den samme informasjonsplikten skal gjelde for entreprenører eller leverandører når disse inngår kontrakter med underleverandører.

Bestillers informasjonsplikt er ment å gjelde for alle som omfattes av forskriftens definisjon av bestiller, dvs. også der bestiller ikke driver næringsvirksomhet. Se til sammenligning om påseplikten nedenfor.

Det vil være hensiktsmessig at informasjonen viser til den relevante allmenngjøringsforskriften og angir hvem som er tilsynsmyndighet.

Forskriften § 5 erstatter bestemmelsen i forskrift 21. april 1995 nr. 377 om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- og anleggsplasser (byggerreforskriften) § 10A vedrørende informasjon om lønns- og arbeidsvilkår.

§ 6. Påseplikt

Hovedleverandør skal påse at lønns- og arbeidsvilkår hos virksomhetens underleverandører er i overensstemmelse med gjeldende allmenngjøringsforskrifter.

Bestiller har en tilsvarende påseplikt overfor sine leverandører i tilfeller der det ikke benyttes underleverandører. Denne bestemmelsen gjelder bare der bestiller driver næringsvirksomhet.

På områder som følger av midlertidig forskrift 19. desember 2003 nr. 1595 om sikkerhet og arbeidsmiljø for enkelte petroleumsanlegg på land og tilknyttede rørledningssystemer (midlertidig forskrift) § 1, skal den som eier eller driver petroleumsanlegg eller rørledningssystemer, jf. midlertidig forskrift § 4, ha påseplikt overfor sine leverandører og underleverandører.

Påseplikt innebærer at det skal iverksettes systemer og rutiner for å undersøke og om nødvendig følge opp at allmenngjøringsforskrifter etterleves. Påseplikten kan oppfylles for eksempel ved at det tas inn kontraktsklausuler om at arbeidstakere minst skal ha de lønns- og arbeidsvilkår som følger av allmenngjøringsforskrifter, og at dette følges opp gjennom innhenting av dokumentasjon på arbeidstakeres lønns- og arbeidsvilkår.

Kommentar

Første ledd

Bestemmelsen pålegger hovedleverandør plikt til å påse at lønns- og arbeidsvilkår hos virksomhetens underleverandører er i overensstemmelse med gjeldende allmenngjøringsforskrifter.

Hovedleverandørens påseplikt skal omfatte alle ledd i kjeden av underleverandører som utfører arbeid som er dekket av en allmenngjøringsforskrift. Bakgrunnen er behovet for vern også av de arbeidstakerne som er ansatt hos underleverandører lengst ned i kontraktkjeden. Påseplikten skal også omfatte innleide arbeidstakere, jf. § 3 og merknadene til bestemmelsen.

Andre ledd

I henhold til andre ledd har bestiller plikt til å påse at entreprenører og leverandører som ikke benytter underleverandører følger allmenngjøringsforskrifter. Begrunnelsen er særlig å hindre at det skal være mulig å omgå påseplikten ved å endre organiseringen av oppdraget, for eksempel ved at oppdrag spres mellom en rekke sideordnede leverandører. Denne påseplikten gjelder bare der bestilleren driver næringsvirksomhet, jf. andre ledd andre punktum.

Tredje ledd

I tredje ledd er det gitt en særregel for petroleumssektoren. Bestemmelsen innebærer at den som eier eller driver petroleumsanlegg eller rørledningssystemer skal ha påseplikt etter forskriften på områder som omfattes av midlertidig forskrift 19. desember 2003 nr. 1595 om sikkerhet og arbeidsmiljø for enkelte petroleumsanlegg på land og tilknyttede rørsystemer, og er en forskriftsfesting av praksis som er ført på deler av dette området. Bakgrunnen er behovet for å harmonisere påseplikten etter allmenngjøringsloven med den allerede gjeldende påseplikten som vedrører helse-, miljø og sikkerhet innenfor midlertidig forskrifts virkeområde. Ved fortolkning av begrepet «den som eier eller driver», legges til grunn samme forståelse som følger av midlertidig forskrift § 4. Dette innebærer at det normalt vil være operatørselskapene, f.eks. StatoilHydro som operatør på Melkøya, som er pliktsubjektet. Også her skal påseplikten omfatte alle ledd i kjeden av leverandører, herunder hovedleverandører og underleverandører som utfører arbeid som er dekket av en allmenngjøringsforskrift, herunder innleide arbeidstakere.

Fjerde ledd

Fjerde ledd presiserer nærmere hva som ligger i påseplikten. Ifølge bestemmelsen er påseplikten en plikt til å iverksette systemer og rutiner for å undersøke og om nødvendig følge opp at arbeidstakere hos oppdragstakere har lønns- og arbeidsvilkår i overensstemmelse med allmenngjøringsforskrifter, men uten at hovedleverandør, bestiller eller den som eier eller driver petroleumsanlegg eller rørledningssystemer (heretter omtalt med samlebetegnelsen oppdragsgiver) selv får et direkte ansvar for arbeidstakernes lønns- og arbeidsvilkår. Dette ansvaret skal fremdeles ligge på oppdragsgiver.

Påseplikten vil etter fjerde ledd andre punktum kunne oppfylles for eksempel ved at oppdragsgiver informerer om gjeldende allmenngjøringsforskrifter, stiller som kontraktsvilkår at oppdragstaker etterlever slike forskrifter, og ved stikkprøver innhenter dokumentasjon på arbeidstakeres lønns- og arbeidsvilkår. Slik dokumentasjon vil kunne innhentes på grunnlag av en kontraktsforpliktelse for underentreprenører/underleverandører til å fremlegge egnet dokumentasjon på forespørsel.

Det angitte eksemplet i forskriften må forstås slik at dersom oppdragsgiver på en tilfredsstillende måte har gjennomført et system i tråd med eksemplet, vil påseplikten måtte anses som oppfylt. Det åpnes imidlertid for at det kan tenkes alternative systemer og rutiner som vil kunne oppfylle forskriftens krav om å påse at allmenngjøringsforskrifter etterleves. Forskriften gir med andre ord virk- somhetene et visst skjønsmessig spillerom. Eksempelvis vil det neppe være behov for at oppdragsgiver går like omfattende til verks der leverandør/- underleverandør gjennom tidligere samarbeid er godt kjent for oppdragsgiver som en seriøs og loyelig virksomhet. I alle tilfeller må det anses som et minimumskrav at oppdragsgiver har god oversikt over og kan redegjøre for hvilke virksomheter som er leverandører og underleverandører.

Selv om det ikke stilles noe formelt krav om dette i forskriften, understrekes det at det i mange tilfeller vil være hensiktsmessig at oppdragsgiver kontraktstester at manglende etterlevelse av allmenngjøringsforskrifter er et kontraktsbrudd som vil bli sanksjonert, f.eks. gjennom at vederlag vil bli holdt tilbake. Flere virksomheter har rutinemessig slike kontraktsklausuler allerede i dag.

En nærliggende konsekvens av at oppdragstaker ikke oppfyller sine forpliktelser i henhold til allmenngjøringsforskrifter, kan være at oppdragsgiver ikke vil ønske å inngå ytterligere avtaler med den aktuelle virksomheten. Selv om det ikke er innført noen varslingsplikt, bør oppdragsgivere dessuten melde fra til Arbeidstilsynet eller Petroleumsstilsynet dersom det oppdages brudd på allmenngjøringsforskrifter eller det foreligger en begrunnet mistanke om slike brudd.

I henhold til allmenngjøringsloven § 8 første og andre ledd skal Arbeidstilsynet og Petroleumsstilsynet føre tilsyn med at påseplikten etterleves. Dersom det avdekkes brudd, vil etatene kunne ta i bruk sine ordinære virkemidler, det vil si pålegg, tvangsmulkt og stansing.

Som nevnt innebærer ikke påseplikten at oppdragsgiver skal overta arbeidsgivers ansvar for å sørge for at arbeidstakere har lønns- og arbeidsvilkår etter allmenngjøringsforskrifter. Arbeidstilsynet og Petroleumsstilsynet skal fortsatt føre tilsyn med at arbeidsgiver følger opp dette ansvaret. Plikten strekker seg heller ikke så langt som til å gå inn i underleverandørers virksomhet for å «etterforske» hva som er de reelle forhold ved mistanke om for eksempel doble sett kontrakter eller lignende. Disse grensdragningene innebærer blant annet at det vil kunne tenkes tilfeller der tilsynsetatene avdekker brudd på allmenngjøringsforskrifter, men uten at det samtidig kan konstateres brudd på påseplikten.

Som et eksempel på en mulig modell for å gjennomføre påseplikten, kan det vises til den angitte kontraktsklausulen i rundskriv Nr. 2/2005 Lønns- og arbeidsvilkår for arbeidrarar som utfører tenestekontraktar og bygge- og anleggskontraktar for staten, se nedenfor. Det gjøres oppmerksom på at rundskrivet som implementerte ILO-konvensjon nr. 94 om arbeiderklausuler i offentlige arbeidskontrakter for staten, nylig er erstattet av forskrift 8. februar 2008 nr. 112 om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter. Klausulen går noe lenger enn det som kreves i henhold til påseplikten idet den også regulerer sanksjonsspørsmålet. Klausulen har følgende utforming:

«Leverandøren skal syte for at tilsette i eigen organisasjon og tilsette hos eventuelle underleverandørar ikkje har dårlegare løns- og arbeidsforhold enn det som følgjer av [...]. Dette gjeld berre for tilsette som direkte medverkar til å oppfylle kontrakten. Leiaren av verksemda er ansvarleg for at denne regelen vert etterlevd.

Alle avtaler leverandøren inngår som inneber utføring av arbeid under denne kontrakten skal innehalde tilsvarande føresegner.

Dersom leverandøren ikkje etterlever klausulen, har oppdragsgjeveren rett til å halde tilbake delar av kontraktssummen til det er dokumentert at forholdet er i orden. Summen som blir tilbakehalden skal svare til ca. 2 gonger innsparinga for arbeidsgjeveren.

Leverandøren skal på oppmoding leggje fram dokumentasjon om dei løns- og arbeidsvilkåra som vert nytta. Dokumentasjonsplikta omfattar også underentreprenørar (underleverandørar)».

Kapittel 3 Innsynsrett

§ 7. Gjennomføring av tillitsvalgtes innsynsrett

Dersom tillitsvalgte i hovedleverandørs virksomhet fremmer begjæring om det, skal hovedleverandør dokumentere at lønns- og arbeidsvilkår hos virksomhetens underleverandører er i overensstemmelse med gjeldende allmenngjøringsforskrift.

Dersom det ikke er tillitsvalgte hos hovedleverandør, kan tillitsvalgte hos virksomhetens nærmeste underleverandør kreve dokumentasjon som nevnt i første ledd fra vedkommende underleverandørs underleverandører.

Kommentar

Første ledd

Innsynsretten er som hovedregel lagt til tillitsvalgte hos hovedleverandør. Det vises til definisjonen av tillitsvalgte i § 3, hvoretter tillitsvalgte skal forstås som tillitsvalgte som representerer den organisasjonen som er part i den allmenngjorte tariffavtalen, og merknadene til bestemmelsen over.

Dersom det er flere tillitsvalgte med innsynsrett hos hovedleverandør forutsettes det at krav om innsyn koordineres, f.eks. slik at innsynsretten utøves av en hovedtillitsvalgt.

Innsynsretten skal gjennomføres ved at hovedleverandør, dvs. den tillitsvalgtes arbeidsgiver, etter begjæring fra den tillitsvalgte skal dokumentere at lønns- og arbeidsvilkår hos underleverandører er i overensstemmelse med gjeldende allmenngjøringsforskrifter.

Forskriften innebærer at hovedleverandør får plikt til å samle inn opplysninger om lønns- og arbeidsvilkår fra underleverandører og videreformidle disse til tillitsvalgte i virksomheten, dersom de tillitsvalgte krever dette. På tilsvarende måte som for påseplikten, vil det kunne være hensiktsmessig at oppdragsgivere kontraksregulerer plikten til å utlevere opplysninger, eventuelt også den nærmere fremgangsmåten for innsamling og utlevering av opplysninger, samt eventuelle sanksjoner dersom plikten ikke oppfylles.

Innsynsretten skal gjelde nedover i hele kontraktkjeden. I likhet med påseplikten skal innsynsretten også gjelde for innleide arbeidstakeres lønns- og arbeidsvilkår.

Andre ledd

Unntaket i andre ledd retter seg mot tilfeller der hovedleverandørvirksomheten ikke har tillitsvalgte i forskriftens forstand, dvs. tillitsvalgte som representerer den organisasjonen som er part i den allmenngjorte tariffavtalen. Ifølge forskriften skal innsynsretten i disse tilfeller flyttes et ledd ned i kontraktkjeden til eventuelle slike tillitsvalgte hos hovedleverandørens nærmeste underleverandør. Hensikten med bestemmelsen er blant annet å hindre omgåelser av innsynsretten gjennom såkalt administrativ entrepris, der den som har kontrakt med byggherren og således er hovedleverandør etter forskriften, ikke har egne ansatte.

§ 8. Begjæringens form og innhold

Begjæring om innsyn må fremmes skriftlig til egen arbeidsgiver. Begjæringen skal angi hvilket grunnlag den tillitsvalgte har for begjæringen og hvilke virksomheter og arbeidstakergrupper den gjelder. Det kan bare kreves innsyn i lønns- og arbeidsvilkår til arbeidstakere som utfører arbeid som er omfattet av en allmenngjøringsforskrift.

Tillitsvalgte og arbeidsgiver skal avtale en frist for når arbeidsgiver plikter å legge frem opplysninger. Fristen skal være på minst tre dager.

Kommentar

Første ledd

Innsynsbegjæringen skal fremmes skriftlig overfor hovedleverandør/tillitsvalgtes arbeidsgiver.

Begjæringen skal angi grunnlaget for innsynsretten. Dette innebærer at den tillitsvalgte skal opplyse om sin tilknytning til den aktuelle tariffavtalen og vise til hvilken allmenngjøringsforskrift som regulerer de lønns- og arbeidsvilkår det kreves innsyn i. Innsynsbegjæringen skal videre angi hvilke virksomheter og arbeidstakergrupper den gjelder. Det kan bare kreves innsyn i lønns- og arbeidsvilkår til arbeidstakere som utfører arbeid som er omfattet av en allmenngjøringsforskrift.

Andre ledd

For å sikre at innsynsretten blir et effektivt virkemiddel til å kontrollere at allmenngjøringsforskrifter etterleves, må opplysningene utleveres så snart som mulig etter at innsynsbegjæringen er fremsatt. I henhold til andre ledd skal det fastsettes en frist for utlevering av opplysninger i innsynsbegjæringen. Det er lagt opp til en viss fleksibilitet ved at fristen skal avtales mellom den tillitsvalgte og arbeidsgiver i det enkelte tilfelle, men slik at fristen likevel skal være på minimum tre dager. Se under merknadene til § 9 andre ledd om mulige konsekvenser dersom partene ikke skulle greie å komme frem til en avtalt frist.

§ 9. Fremleggelse av dokumentasjon

Opplysninger om lønns- og arbeidsvilkår skal dokumenteres ved kopi av arbeidsavtale, lønnslipp og timelister. Personopplysninger og opplysninger som ikke er omfattet av begjæringen om innsyn, skal ikke fremgå av den fremlagte dokumentasjonen.

Dersom opplysningene ikke fremlegges innenfor den fastsatte fristen, jf. forskriften § 8, kan tillitsvalgte kreve opplysningene direkte fra den eller de aktuelle underleverandørene.

Kommentar

Første ledd

Ifølge bestemmelsen kan de tillitsvalgte kreve fremlagt kopi av arbeidsavtaler, lønnsklipp og timelister. Dette er den samme dokumentasjonen som Arbeidstilsynet og Petroleumsstilsynet normalt krever fremlagt.

For å ivareta personvernmessige og konkurransemessige hensyn, presiserer forskriften at dokumentasjon ikke skal inneholde opplysninger utover de som direkte er omfattet av innsynsbegjæringen.

Som hovedregel skal dokumentasjonen heller ikke omfatte opplysninger som kan knyttes til enkeltpersoner. Dette innebærer at opplysningene som leveres ut skal være anonymiserte, for eksempel ved at personopplysningene er sladdet. Begrunnelsen er hensynet til å kunne sikre arbeidstakernes personvern.

Datatilsynet har lagt til grunn at det i virksomheter med få ansatte ikke vil være mulig med en reell anonymisering. Dette gjelder for grupper på fem ansatte eller færre innenfor samme stillingskategori. Datatilsynet har i disse tilfellene satt som forutsetning at de som får innsyn i opplysningene pålegges taushetsplikt. For blant annet å ivareta dette, har forskriftsutkastet særlige regler om taushetsplikt, se nærmere nedenfor.

Andre ledd

Dersom hovedleverandør ikke oppfylder plikten til å fremskaffe opplysningene innen den fastsatte fristen, jf. § 8, har de tillitsvalgte i henhold til andre ledd adgang til å kreve opplysningene direkte fra de aktuelle underleverandørene. Dette må også gjelde dersom det skulle vise seg vanskelig å få til en avtale med arbeidsgiver om en frist. De tillitsvalgte vil også kunne varsle tilsynsmyndighetene ved manglende utlevering av opplysninger.

Dersom det er underleverandører som ikke oppfylder plikten til å fremlegge opplysninger, vil det være naturlig at hovedleverandør varsler Arbeidstilsynet eller Petroleumstilsynet, slik at tilsynsmyndighetene kan følge opp saken. Som omtalt foran kan det dessuten være hensiktsmessig at partene regulerer i kontrakt hva som skal være konsekvensen av å ikke etterkomme en innsynsbegjæring.

Kapittel 4 Behandling av opplysninger

§ 10. Behandling av opplysninger

Opplysninger som er fremkommet som et resultat av oppfølging av påseplikten eller begjæring om innsyn i henhold til forskriften her, kan bare benyttes til å undersøke om lønns- og arbeidsvilkår er i overensstemmelse med allmenngjøringsforskrifter.

Opplysningene skal slettes når behovet for opplysningene ikke lenger er til stede, herunder dersom opplysningene viser at arbeidstakerne som er omfattet av innsynsbegjæringen får minst de lønns- og arbeidsvilkår som følger av allmenngjøringsforskrifter.

Kommentar

For å sikre en forsvarlig behandling av opplysninger og ivareta personvernmessige og konkurransemessige hensyn, oppstiller bestemmelsen krav til håndtering av opplysninger som fremkommer på grunnlag av påseplikten og innsynsretten.

Første ledd

Bestemmelsen presiserer at påseplikten og innsynsretten bare skal kunne benyttes til å undersøke om lønns- og arbeidsvilkår er i overensstemmelse med allmenngjøringsforskrifter. Påseplikten og innsynsretten skal med andre ord ikke kunne brukes til andre formål enn det som er nevnt i bestemmelsen. Det betyr at det vil være i strid med forskriften dersom for eksempel informasjon oppdragsgiver får på grunnlag av sin påseplikt benyttes i anbudskonkurranser, eller dersom informasjon de tillitsvalgte får på grunnlag av innsynsretten benyttes til å iverksette boikott eller som ledd i egne lønnsforhandlinger.

Andre ledd

Bestemmelsen fastsetter at opplysningene skal slettes så snart behovet for opplysningene ikke lenger er til stede, herunder dersom det fremgår av den fremlagte dokumentasjonen at allmenngjøringsforskrifter er fulgt.

§ 11. Taushetsplikt

Enhver som mottar opplysninger om lønns- og arbeidsvilkår i medhold av forskriften her, har taushetsplikt om opplysningene.

Taushetsplikten gjelder ikke overfor Arbeidstilsynet eller Petroleumstilsynet. Taushetsplikten gjelder heller ikke overfor rådgivere som er nødvendige for å få språklig, økonomisk, juridisk eller annen faglig bistand. Dersom opplysninger drøftes med rådgivere, gjelder taushetsplikten også for dem.

Kommentar

Første ledd

Både tillitsvalgte og oppdragsgivere som mottar opplysninger om lønns- og arbeidsvilkår i medhold av forskriften skal ha taushetsplikt, jf. § 11. Begrunnelsen er for det første personvern hensyn og hensynet til effektiv konkurranse mellom virksomhetene. Taushetsplikten er i tillegg ment å medvirke til at innsynsretten og påseplikten ikke skal utgjøre et uproporsjonalt tiltak etter EØS-retten.

Andre ledd

Bestemmelsen presiserer at taushetsplikten ikke skal gjelde overfor Arbeidstilsynet eller Petroleumstilsynet.

Det følger av forskriftens system at den tillitsvalgte også vil kunne diskutere saken med egen arbeidsgiver uten hinder av taushetsplikten. Ofte vil det dessuten kunne dreie seg om en hovedleverandør med flere tillitsvalgte som vil ha samme rett til innsyn etter forskriften (f.eks. klubben, varatillitsvalgte osv.). Disse tillitsvalgte vil kunne drøfte saken fullt ut med hverandre.

Det legges til grunn at de tillitsvalgte i de aller fleste tilfeller vil kunne få nødvendig juridisk, språklig, økonomisk eller annen faglig bistand fra andre, herunder fra egen organisasjon, uten å måtte formidle taushetsbelagte opplysninger. Det vil for eksempel ikke være problematisk i forhold til taushetsplikten å utlevere arbeidskontrakter til eventuelle oversettere dersom både personnavn og andre personopplysninger samt virksomhetsnavn er sladdet.

I forskriften § 11 andre ledd andre punktum åpnes det likevel for å kunne drøfte taushetsbelagte opplysninger med rådgivere med juridiske, økonomiske, språklige eller annen faglig kunnskap, herunder tariffavtalekompetanse. Bestemmelsen presiserer at rådgiverne i slike tilfeller skal ha tilsvarende taushetsplikt som de tillitsvalgte.

Det understrekes at taushetsplikten heller ikke er ment å være til hinder for at oppdragsgiver følger opp påseplikten nedover i en kontraktkjede.

Kapittel 5 Avsluttende bestemmelser

§ 12. Straff

Forsettlig eller uaktsom overtredelse av § 10 og § 11 straffes med bøter, jf. straffeloven § 339 nr. 2.

Kommentar

Bestemmelsen fastsetter at brudd på forskriften § 10 og § 11 er straffesanksjonert. Dette innebærer blant annet at den som uaktsomt eller forsettlig sprer opplysninger vedkommende har mottatt i forbindelse med gjennomføring av innsynsretten eller påseplikten kan straffes med bøter. Tilsvarende gjelder ved bruk av opplysningene til formål som ikke omfattes av forskriften.

Hjemmelsbestemmelsen for straff er den generelle straffebestemmelsen i straffeloven § 339 nr. 2 som regulerer straff ved brudd på forskrifter.

§ 13. Ikrafttredelse

Forskriften trer i kraft 14. mars 2008.

Vedlegg

Veiledning til forskrift om informasjons- og påseplikt og innsynsrett

Til § 1

Forskriftens generelle formål er å bidra til å sikre etterlevelse av de lønns- og arbeidsvilkår som følger av forskrifter om allmenngjøring av tariffavtaler (allmenngjøringsforskrifter), jf. allmenngjøringsloven § 3.

Til § 2

Første ledd

Forskriften gjelder der det utføres arbeid innenfor virkeområdet til en allmenngjøringsforskrift, jf. allmenngjøringsloven § 3.

Det gjelder i dag tre forskrifter om allmenngjøring. Forskrift 21. november 2006 nr. 1291 om allmenngjøring av tariffavtale for byggeplasser i Norge trådte i kraft 1. januar 2007. Dette er den mest omfattende forskriften. Forskriften allmenngjør deler av Fellesoverenskomsten for byggfag (FOB) 2006-2008 og inneholder minimumsbestemmelser om lønns- og arbeidsvilkår for alle arbeidstakere som utfører bygningsarbeid på byggeplasser i hele landet.

Forskrift 26. juni 2006 nr. 703 om allmenngjøring av tariffavtaler på enkelte petroleumsanlegg på land allmenngjør deler av Verkstedsoverenskomsten (VO) 2006-2008 og Landsoverenskomsten for elektrofagene (LOK) 2006-2008. Forskriften gjelder arbeidstakere som hører inn under disse overenskomstenes virkeområde og som arbeider på et av sju nærmere angitte petroleumsanlegg på land.

Forskrift 26. juni 2006 nr. 704 om allmenngjøring av tariffavtaler for byggeplasser i Osloregionen omfatter allmenngjøring av deler av Landsoverenskomsten for elektrofagene (LOK) 2006-2008 i Oslo og Akershus.

Dersom det blir fastsatt ytterligere allmenngjøringsforskrifter på et senere tidspunkt, vil virkeområdet til forskrift om informasjons- og påseplikt og innsynsrett automatisk utvides i tråd med de nye allmenngjøringsforskriftenes virkeområde.

Andre ledd

Bestemmelsen presiserer at forskriften ikke er ment å begrense rettigheter som følger av tariffavtaler, f.eks. når det gjelder innsynsrett. Det følger allerede av en del tariffavtaler, blant annet Verkstedsoverenskomsten 2006-2008, at arbeidsgiver har plikt til å dokumentere overfor tillitsvalgte hvilke lønns- og arbeidsvilkår som gjelder hos underleverandørene.

Til § 3

For å sikre brukervennlighet, avklare tvetydige betegnelser og bidra til at forskriften blir så enkel som mulig, inneholder § 3 definisjoner av enkelte sentrale uttrykk som er brukt i forskriften.

Bestiller er definert som en fysisk eller juridisk person som engasjerer entreprenører eller leverandører til å utføre et oppdrag.

Definisjonen sikter til øverste ledd i en kontraktkjede, typisk en byggherre eller en skipsreder som bestiller et skip. Med «oppdrag» menes ethvert oppdrag som er omfattet av en allmenngjøringsforskrift. Som eksempel på hva som i prinsippet vil kunne omfattes, kan nevnes større oppdrag som oppføring av bygg, bygging av skip, oljerigger eller flyttbare innretninger til bruk i petroleumsvirksomheten. Også mindre oppdrag som renhold og annet vedlikeholdsarbeid vil kunne omfattes.

Definisjonen skal tolkes slik at den også omfatter innleie av arbeidstakere.

Hovedleverandør skal forstås som en entreprenør eller leverandør som har påtatt seg et oppdrag for bestiller og som har en eller flere underleverandører til å utføre en del av oppdraget.

Etter definisjonen er det avgjørende for å bli definert som hovedleverandør, at en eller flere deler av virksomhetenes forpliktelser etter avtalen med bestiller utføres av underleverandører. Det gjøres oppmerksom på at uttrykket hovedleverandør ofte benyttes i en annen betydning i praksis. Uttrykket benyttes gjerne om en som påtar seg det vesentligste av utførelsen av et større oppdrag, som for eksempel bygg eller anlegg eller skipsbygging. Det er viktig å merke seg at dette ikke er noe krav etter forskriftens definisjon.

Underleverandør skal forstås som entreprenør eller leverandør som utfører en del av det oppdraget som er avtalt mellom hovedleverandør og bestiller.

Definisjonen skal tolkes slik at underleverandøren også kan ha egne underleverandører nedover i en kontraktkjede.

Tillitsvalgte skal i forskriften forstås som tillitsvalgte som representerer den organisasjonen som er part i den allmenngjorte tariffavtalen.

Det vises til allmenngjøringsloven § 8 femte ledd. Ifølge lovbestemmelsen gjelder innsynsretten for tillitsvalgte som er ansatt hos oppdragsgiver, og som representerer den arbeidstakerorganisasjonen som er part i den tariffavtalen som er grunnlaget for allmenngjøringsforskriften. Se nærmere om hvilke tillitsvalgte som har innsynsrett under merknadene til forskriften § 7.

Til § 4

Bestemmelsen angir hvem som pålegges plikter eller rettigheter etter forskriften, det vil si bestiller, hovedleverandør, underleverandør og tillitsvalgte. Se forskriften § 3 og merknadene til bestemmelsen om den nærmere forståelsen av uttrykkene.

Til § 5

Ifølge bestemmelsen skal bestiller i kontrakter med entreprenører eller leverandører informere om at virksomhetenes arbeidstakere minst skal ha lønns- og arbeidsvilkår etter gjeldende allmenngjøringsforskrifter. Den samme informasjonsplikten skal gjelde for entreprenører eller leverandører når disse inngår kontrakter med underleverandører.

Bestillers informasjonsplikt er ment å gjelde for alle som omfattes av forskriftens definisjon av bestiller, dvs. også der bestiller ikke driver næringsvirksomhet. Se til sammenligning om påseplikten nedenfor.

Det vil være hensiktsmessig at informasjonen viser til den relevante allmenngjøringsforskriften og angir hvem som er tilsynsmyndighet.

Forskriften § 5 erstatter bestemmelsen i forskrift 21. april 1995 nr. 377 om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- og anleggsplasser (byggerreforskriften) § 10A vedrørende informasjon om lønns- og arbeidsvilkår.

Til § 6 <br xmlns="https://lovdata.no/regelverk" />

Første ledd

Bestemmelsen pålegger hovedleverandør plikt til å påse at lønns- og arbeidsvilkår hos virksomhetens underleverandører er i overensstemmelse med gjeldende allmenngjøringsforskrifter.

Hovedleverandørens påseplikt skal omfatte alle ledd i kjeden av underleverandører som utfører arbeid som er dekket av en allmenngjøringsforskrift. Bakgrunnen er behovet for vern også av de arbeidstakerne som er ansatt hos underleverandører lengst ned i kontraktkjeden. Påseplikten skal også omfatte innleide arbeidstakere, jf. § 3 og merknadene til bestemmelsen.

Andre ledd

I henhold til andre ledd har bestiller plikt til å påse at entreprenører og leverandører som ikke benytter underleverandører følger allmenngjøringsforskrifter. Begrunnelsen er særlig å hindre at det skal være mulig å omgå påseplikten ved å endre organiseringen av oppdraget, for eksempel ved at oppdrag spres mellom en rekke sideordnede leverandører. Denne påseplikten gjelder bare der bestilleren driver næringsvirksomhet, jf. andre ledd andre punktum.

Tredje ledd

I tredje ledd er det gitt en særregel for petroleumssektoren. Bestemmelsen innebærer at den som eier eller driver petroleumsanlegg eller rørledningssystemer skal ha påseplikt etter forskriften på områder som omfattes av midlertidig forskrift 19. desember 2003 nr. 1595 om sikkerhet og arbeidsmiljø for enkelte petroleumsanlegg på land og tilknyttede rørsystemer, og er en forskriftsfesting av praksis som er ført på deler av dette området. Bakgrunnen er behovet for å harmonisere påseplikten etter allmenngjøringsloven med den allerede gjeldende påseplikten som vedrører helse-, miljø og sikkerhet innenfor midlertidig forskrifts virkeområde. Ved fortolkning av begrepet «den som eier eller driver», legges til grunn samme forståelse som følger av midlertidig forskrift § 4. Dette innebærer at det normalt vil være operatørselskapene, f.eks. StatoilHydro som operatør på Melkøya, som er pliktsubjektet. Også her skal påseplikten omfatte alle ledd i kjeden av leverandører, herunder hovedleverandører og underleverandører som utfører arbeid som er dekket av en allmenngjøringsforskrift, herunder innleide arbeidstakere.

Fjerde ledd

Fjerde ledd presiserer nærmere hva som ligger i påseplikten. Ifølge bestemmelsen er påseplikten en plikt til å iverksette systemer og rutiner for å undersøke og om nødvendig følge opp at arbeidstakere hos oppdragstakere har lønns- og arbeidsvilkår i overensstemmelse med allmenngjøringsforskrifter, men uten at hovedleverandør, bestiller eller den som eier eller driver petroleumsanlegg eller rørledningssystemer (heretter omtalt med samlebetegnelsen oppdragsgiver) selv får et direkte ansvar for arbeidstakernes lønns- og arbeidsvilkår. Dette ansvaret skal fremdeles ligge på arbeidsgiver.

Påseplikten vil etter fjerde ledd andre punktum kunne oppfylles for eksempel ved at oppdragsgiver informerer om gjeldende allmenngjøringsforskrifter, stiller som kontraktsvilkår at oppdragstaker etterlever slike forskrifter, og ved stikkprøver innhenter dokumentasjon på arbeidstakernes lønns- og arbeidsvilkår. Slik dokumentasjon vil kunne innhentes på grunnlag av en kontraktsforpliktelse for underentreprenører/underleverandører til å fremlegge egnet dokumentasjon på forespørsel.

Det angitte eksemplet i forskriften må forstås slik at dersom oppdragsgiver på en tilfredsstillende måte har gjennomført et system i tråd med eksemplet, vil påseplikten måtte anses som oppfylt. Det åpnes imidlertid for at det kan tenkes alternative systemer og rutiner som vil kunne oppfylle forskriftens krav om å påse at allmenngjøringsforskrifter etterleves. Forskriften gir med andre ord virksomhetene et visst skjønnsmessig spillerom. Eksempelvis vil det neppe være behov for at oppdragsgiver går like omfattende til verks der leverandør/underleverandør gjennom tidligere samarbeid er godt kjent for oppdragsgiver som en seriøs og loyelig virksomhet. I alle tilfeller må det anses som et minimumskrav at oppdragsgiver har god oversikt over og kan redegjøre for hvilke virksomheter som er leverandører og underleverandører.

Selv om det ikke stilles noe formelt krav om dette i forskriften, understrekes det at det i mange tilfeller vil være hensiktsmessig at oppdragsgiver kontraktsfester at manglende etterlevelse av allmenngjøringsforskrifter er et kontraktsbrudd som vil bli sanksjonert, f.eks. gjennom at vederlag vil bli holdt tilbake. Flere virksomheter har rutinemessig slike kontraktsklausuler allerede i dag.

En nærliggende konsekvens av at oppdragstaker ikke oppfyller sine forpliktelser i henhold til allmenngjøringsforskrifter, kan være at oppdragsgiver ikke vil ønske å inngå ytterligere avtaler med den aktuelle virksomheten. Selv om det ikke er innført noen varslingsplikt, bør oppdragsgivere dessuten melde fra til Arbeidstilsynet eller Petroleumstilsynet dersom det oppdages brudd på allmenngjøringsforskrifter eller det foreligger en begrunnet mistanke om slike brudd.

I henhold til allmenngjøringsloven § 8 første og andre ledd skal Arbeidstilsynet og Petroleumstilsynet føre tilsyn med at påseplikten etterleves. Dersom det avdekkes brudd, vil etatene kunne ta i bruk sine ordinære virkemidler, det vil si pålegg, tvangsmulkt og stansing.

Som nevnt innebærer ikke påseplikten at oppdragsgiver skal overta arbeidsgivers ansvar for å sørge for at arbeidstakere har lønns- og arbeidsvilkår etter allmenngjøringsforskrifter. Arbeidstilsynet og Petroleumsstilsynet skal fortsatt føre tilsyn med at arbeidsgiver følger opp dette ansvaret. Plikten strekker seg heller ikke så langt som til å gå inn i underleverandørers virksomhet for å «etterforske» hva som er de reelle forhold ved mistanke om for eksempel doble sett kontrakter eller lignende. Disse grensdragningene innebærer blant annet at det vil kunne tenkes tilfeller der tilsynsetatene avdekker brudd på allmenngjøringsforskrifter, men uten at det samtidig kan konstateres brudd på påseplikten.

Som et eksempel på en mulig modell for å gjennomføre påseplikten, kan det vises til den angitte kontraktsklausulen i rundskriv Nr. 2/2005 Lønns- og arbeidsvilkår for arbeidrarar som utfører tenestekontraktar og byggje- og anleggskontraktar for staten, se nedenfor. Det gjøres oppmerksom på at rundskrivet som implementerte ILO-konvensjon nr. 94 om arbeiderklausuler i offentlige arbeidskontrakter for staten, nylig er erstattet av forskrift 8. februar 2008 nr. 112 om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter. Klausulen går noe lenger enn det som kreves i henhold til påseplikten idet den også regulerer sanksjonsspørsmålet. Klausulen har følgende utforming:

Til § 7 <br xmlns="https://lovdata.no/regelverk" />

Første ledd

Innsynsretten er som hovedregel lagt til tillitsvalgte hos hovedleverandør. Det vises til definisjonen av tillitsvalgte i § 3, hvoretter tillitsvalgte skal forstås som tillitsvalgte som representerer den organisasjonen som er part i den allmenngjorte tariffavtalen, og merknadene til bestemmelsen over.

Dersom det er flere tillitsvalgte med innsynsrett hos hovedleverandør forutsettes det at krav om innsyn koordineres, f.eks. slik at innsynsretten utøves av en hovedtillitsvalgt.

Innsynsretten skal gjennomføres ved at hovedleverandør, dvs. den tillitsvalgtes arbeidsgiver, etter begjæring fra den tillitsvalgte skal dokumentere at lønns- og arbeidsvilkår hos underleverandører er i overensstemmelse med gjeldende allmenngjøringsforskrifter.

Forskriften innebærer at hovedleverandør får plikt til å samle inn opplysninger om lønns- og arbeidsvilkår fra underleverandører og videreformidle disse til tillitsvalgte i virksomheten, dersom de tillitsvalgte krever dette. På tilsvarende måte som for påseplikten, vil det kunne være hensiktsmessig at oppdragsgivere kontraktsregulerer plikten til å utlevere opplysninger, eventuelt også den nærmere fremgangsmåten for innsamling og utlevering av opplysninger, samt eventuelle sanksjoner dersom plikten ikke oppfylles.

Innsynsretten skal gjelde nedover i hele kontraktkjeden. I likhet med påseplikten skal innsynsretten også gjelde for innleide arbeidstakeres lønns- og arbeidsvilkår.

Andre ledd

Unntaket i andre ledd retter seg mot tilfeller der hovedleverandørvirksomheten ikke har tillitsvalgte i forskriftens forstand, dvs. tillitsvalgte som representerer den organisasjonen som er part i den allmenngjorte tariffavtalen. Ifølge forskriften skal innsynsretten i disse tilfeller flyttes et ledd ned i kontraktkjeden til eventuelle slike tillitsvalgte hos hovedleverandørens nærmeste underleverandør. Hensikten med bestemmelsen er blant annet å hindre omgåelser av innsynsretten gjennom såkalt administrativ entrepriser, der den som har kontrakt med byggherren og således er hovedleverandør etter forskriften, ikke har egne ansatte.

Til § 8 <br xmlns="https://lovdata.no/regelverk" />

Første ledd

Innsynsbejæringen skal fremmes skriftlig overfor hovedleverandør/tillitsvalgtes arbeidsgiver.

Begjæringen skal angi grunnlaget for innsynsretten. Dette innebærer at den tillitsvalgte skal opplyse om sin tilknytning til den aktuelle tariffavtalen og vise til hvilken allmenngjøringsforskrift som regulerer de lønns- og arbeidsvilkår det kreves innsyn i. Innsynsbejæringen skal videre angi hvilke virksomheter og arbeidstakergrupper den gjelder. Det kan bare kreves innsyn i lønns- og arbeidsvilkår til arbeidstakere som utfører arbeid som er omfattet av en allmenngjøringsforskrift.

Andre ledd

For å sikre at innsynsretten blir et effektivt virkemiddel til å kontrollere at allmenngjøringsforskrifter etterleves, må opplysningene utleveres så snart som mulig etter at innsynsbegjæringen er fremsatt. I henhold til andre ledd skal det fastsettes en frist for utlevering av opplysninger i innsynsbegjæringen. Det er lagt opp til en viss fleksibilitet ved at fristen skal avtales mellom den tillitsvalgte og arbeidsgiver i det enkelte tilfelle, men slik at fristen likevel skal være på minimum tre dager. Se under merknadene til § 9 andre ledd om mulige konsekvenser dersom partene ikke skulle greie å komme frem til en avtalt frist.

Til § 9 <br xmlns="https://lovdata.no/regelverk" />

Første ledd

Ifølge bestemmelsen kan de tillitsvalgte kreve fremlagt kopi av arbeidsavtaler, lønns slipper og timelister. Dette er den samme dokumentasjonen som Arbeidstilsynet og Petroleumstilsynet normalt krever fremlagt.

For å ivareta personvernmessige og konkurransemessige hensyn, presiserer forskriften at dokumentasjon ikke skal inneholde opplysninger utover de som direkte er omfattet av innsynsbegjæringen.

Som hovedregel skal dokumentasjonen heller ikke omfatte opplysninger som kan knyttes til enkeltpersoner. Dette innebærer at opplysningene som leveres ut skal være anonymiserte, for eksempel ved at personopplysningene er sladdet. Begrunnelsen er hensynet til å kunne sikre arbeidstakernes personvern.

Datatsynet har lagt til grunn at det i virksomheter med få ansatte ikke vil være mulig med en reell anonymisering. Dette gjelder for grupper på fem ansatte eller færre innenfor samme stillingskategori. Datatsynet har i disse tilfellene satt som forutsetning at de som får innsyn i opplysningene pålegges taushetsplikt. For blant annet å ivareta dette, har forskriftsutkastet særlige regler om taushetsplikt, se nærmere nedenfor.

Andre ledd

Dersom hovedleverandør ikke oppfyller plikten til å fremskaffe opplysningene innen den fastsatte fristen, jf. § 8, har de tillitsvalgte i henhold til andre ledd adgang til å kreve opplysningene direkte fra de aktuelle underleverandørene. Dette må også gjelde dersom det skulle vise seg vanskelig å få til en avtale med arbeidsgiver om en frist. De tillitsvalgte vil også kunne varsle tilsynsmyndighetene ved manglende utlevering av opplysninger.

Dersom det er underleverandører som ikke oppfyller plikten til å fremlegge opplysninger, vil det være naturlig at hovedleverandør varsler Arbeidstilsynet eller Petroleumstilsynet, slik at tilsynsmyndighetene kan følge opp saken. Som omtalt foran kan det dessuten være hensiktsmessig at partene regulerer i kontrakt hva som skal være konsekvensen av å ikke etterkomme en innsynsbegjæring.

Til § 10

For å sikre en forsvarlig behandling av opplysninger og ivareta personvernmessige og konkurransemessige hensyn, oppstiller bestemmelsen krav til håndtering av opplysninger som fremkommer på grunnlag av påseplikten og innsynsretten.

Første ledd

Bestemmelsen presiserer at påseplikten og innsynsretten bare skal kunne benyttes til å undersøke om lønns- og arbeidsvilkår er i overensstemmelse med allmenngjøringsforskrifter. Påseplikten og innsynsretten skal med andre ord ikke kunne brukes til andre formål enn det som er nevnt i bestemmelsen. Det betyr at det vil være i strid med forskriften dersom for eksempel informasjon oppdragsgiver får på grunnlag av sin påseplikt benyttes i anbudskonkurranser, eller dersom informasjon de tillitsvalgte får på grunnlag av innsynsretten benyttes til å iverksette boikott eller som ledd i egne lønnsforhandlinger.

Andre ledd

Bestemmelsen fastsetter at opplysningene skal slettes så snart behovet for opplysningene ikke lenger er til stede, herunder dersom det fremgår av den fremlagte dokumentasjonen at allmenngjøringsforskrifter er fulgt.

Til § 11 <br xmlns="https://lovdata.no/regelverk" />

Første ledd

Både tillitsvalgte og oppdragsgivere som mottar opplysninger om lønns- og arbeidsvilkår i medhold av forskriften skal ha taushetsplikt, jf. § 11. Begrunnelsen er for det første personvern hensyn og hensynet til effektiv konkurranse mellom virksomhetene. Taushetsplikten er i tillegg ment å medvirke til at innsynsretten og påseplikten ikke skal utgjøre et uproporsjonalt tiltak etter EØS-retten.

Andre ledd

Bestemmelsen presiserer at taushetsplikten ikke skal gjelde overfor Arbeidstilsynet eller Petroleumstilsynet.

Det følger av forskriftens system at den tillitsvalgte også vil kunne diskutere saken med egen arbeidsgiver uten hinder av taushetsplikten. Ofte vil det dessuten kunne dreie seg om en hovedleverandør med flere tillitsvalgte som vil ha samme rett til innsyn etter forskriften (f.eks. klubben, varatillitsvalgte osv.). Disse tillitsvalgte vil kunne drøfte saken fullt ut med hverandre.

Det legges til grunn at de tillitsvalgte i de aller fleste tilfeller vil kunne få nødvendig juridisk, språklig, økonomisk eller annen faglig bistand fra andre, herunder fra egen organisasjon, uten å måtte formidle taushetsbelagte opplysninger. Det vil for eksempel ikke være problematisk i forhold til taushetsplikten å utlevere arbeidskontrakter til eventuelle oversettere dersom både personnavn og andre personopplysninger samt virksomhetsnavn er sladdet.

I forskriften § 11 andre ledd andre punktum åpnes det likevel for å kunne drøfte taushetsbelagte opplysninger med rådgivere med juridiske, økonomiske, språklige eller annen faglig kunnskap, herunder tariffavtalekompetanse. Bestemmelsen presiserer at rådgiverne i slike tilfeller skal ha tilsvarende taushetsplikt som de tillitsvalgte.

Det understrekes at taushetsplikten heller ikke er ment å være til hinder for at oppdragsgiver følger opp påseplikten nedover i en kontraktkjede.

Til § 12

Bestemmelsen fastsetter at brudd på forskriften § 10 og § 11 er straffesanksjonert. Dette innebærer blant annet at den som uaktsomt eller forsettlig sprer opplysninger vedkommende har mottatt i forbindelse med gjennomføring av innsynsretten eller påseplikten kan straffes med bøter. Tilsvarende gjelder ved bruk av opplysningene til formål som ikke omfattes av forskriften. Hjemmelsbestemmelsen for straff er den generelle straffebestemmelsen i straffeloven § 339 nr. 2 som regulerer straff ved brudd på forskrifter.

Veiledning til forskrift om informasjons- og påseplikt og innsynsrett

Til § 1

Forskriftens generelle formål er å bidra til å sikre etterlevelse av de lønns- og arbeidsvilkår som følger av forskrifter om allmenngjøring av tariffavtaler (allmenngjøringsforskrifter), jf. allmenngjøringsloven § 3.

Til § 2

Første ledd

Forskriften gjelder der det utføres arbeid innenfor virkeområdet til en allmenngjøringsforskrift, jf. allmenngjøringsloven § 3.

Det gjelder i dag tre forskrifter om allmenngjøring. Forskrift 21. november 2006 nr. 1291 om allmenngjøring av tariffavtale for byggeplasser i Norge trådte i kraft 1. januar 2007. Dette er den mest omfattende forskriften. Forskriften allmenngjør deler av Fellesoverenskomsten for byggfag (FOB) 2006-2008 og inneholder minimumsbestemmelser om lønns- og arbeidsvilkår for alle arbeidstakere som utfører bygningsarbeid på byggeplasser i hele landet.

Forskrift 26. juni 2006 nr. 703 om allmenngjøring av tariffavtaler på enkelte petroleumsanlegg på land allmenngjør deler av Verkstedoverenskomsten (VO) 2006-2008 og Landsoverenskomsten for elektrofagene (LOK) 2006-2008. Forskriften gjelder arbeidstakere som hører inn under disse overenskomstenes virkeområde og som arbeider på et av sju nærmere angitte petroleumsanlegg på land.

Forskrift 26. juni 2006 nr. 704 om allmenngjøring av tariffavtaler for byggeplasser i Osloregionen omfatter allmenngjøring av deler av Landsoverenskomsten for elektrofagene (LOK) 2006-2008 i Oslo og Akershus.

Dersom det blir fastsatt ytterligere allmenngjøringsforskrifter på et senere tidspunkt, vil virkeområdet til forskrift om informasjons- og påseplikt og innsynsrett automatisk utvides i tråd med de nye allmenngjøringsforskriftenes virkeområde.

Andre ledd

Bestemmelsen presiserer at forskriften ikke er ment å begrense rettigheter som følger av tariffavtaler, f.eks. når det gjelder innsynsrett. Det følger allerede av en del tariffavtaler, blant annet Verkstedoverenskomsten 2006-2008, at arbeidsgiver har plikt til å dokumentere overfor tillitsvalgte hvilke lønns- og arbeidsvilkår som gjelder hos underleverandørene.

Til § 3

For å sikre brukervennlighet, avklare tvetydige betegnelser og bidra til at forskriften blir så enkel som mulig, inneholder § 3 definisjoner av enkelte sentrale uttrykk som er brukt i forskriften.

Bestiller er definert som en fysisk eller juridisk person som engasjerer entreprenører eller leverandører til å utføre et oppdrag.

Definisjonen sikter til øverste ledd i en kontraktkjede, typisk en byggherre eller en skipsreder som bestiller et skip. Med «oppdrag» menes ethvert oppdrag som er omfattet av en allmenngjøringsforskrift. Som eksempel på hva som i prinsippet vil kunne omfattes, kan nevnes større oppdrag som oppføring av bygg, bygging av skip, oljerigger eller flyttbare innretninger til bruk i petroleumsvirksomheten. Også mindre oppdrag som renhold og annet vedlikeholdsarbeid vil kunne omfattes.

Definisjonen skal tolkes slik at den også omfatter innleie av arbeidstakere.

Hovedleverandør skal forstås som en entreprenør eller leverandør som har påtatt seg et oppdrag for bestiller og som har en eller flere underleverandører til å utføre en del av oppdraget.

Etter definisjonen er det avgjørende for å bli definert som hovedleverandør, at en eller flere deler av virksomhetenes forpliktelser etter avtalen med bestiller utføres av underleverandører. Det gjøres oppmerksom på at uttrykket hovedleverandør ofte benyttes i en annen betydning i praksis. Uttrykket benyttes gjerne om en som påtar seg det vesentligste av utførelsen av et større oppdrag, som for eksempel bygg eller anlegg eller skipsbygging. Det er viktig å merke seg at dette ikke er noe krav etter forskriftens definisjon.

Underleverandør skal forstås som entreprenør eller leverandør som utfører en del av det oppdraget som er avtalt mellom hovedleverandør og bestiller.

Definisjonen skal tolkes slik at underleverandøren også kan ha egne underleverandører nedover i en kontraktkjede.

Tillitsvalgte skal i forskriften forstås som tillitsvalgte som representerer den organisasjonen som er part i den allmenngjorte tariffavtalen.

Det vises til allmenngjøringsloven § 8 femte ledd. Ifølge lovbestemmelsen gjelder innsynsretten for tillitsvalgte som er ansatt hos oppdragsgiver, og som representerer den arbeidstakerorganisasjonen som er part i den tariffavtalen som er grunnlaget for allmenngjøringsforskriften. Se nærmere om hvilke tillitsvalgte som har innsynsrett under merknadene til forskriften § 7.

Til § 4

Bestemmelsen angir hvem som pålegges plikter eller rettigheter etter forskriften, det vil si bestiller, hovedleverandør, underleverandør og tillitsvalgte. Se forskriften § 3 og merknadene til bestemmelsen om den nærmere forståelsen av uttrykkene.

Til § 5

Ifølge bestemmelsen skal bestiller i kontrakter med entreprenører eller leverandører informere om at virksomhetenes arbeidstakere minst skal ha lønns- og arbeidsvilkår etter gjeldende allmenngjøringsforskrifter. Den samme informasjonsplikten skal gjelde for entreprenører eller leverandører når disse inngår kontrakter med underleverandører.

Bestillers informasjonsplikt er ment å gjelde for alle som omfattes av forskriftens definisjon av bestiller, dvs. også der bestiller ikke driver næringsvirksomhet. Se til sammenligning om påseplikten nedenfor.

Det vil være hensiktsmessig at informasjonen viser til den relevante allmenngjøringsforskriften og angir hvem som er tilsynsmyndighet.

Forskriften § 5 erstatter bestemmelsen i forskrift 21. april 1995 nr. 377 om sikkerhet, helse og arbeidsmiljø på bygge- og anleggsplasser (byggerreforskriften) § 10A vedrørende informasjon om lønns- og arbeidsvilkår.

Til § 6 <br xmlns="https://lovdata.no/regelverk" />

Første ledd

Bestemmelsen pålegger hovedleverandør plikt til å påse at lønns- og arbeidsvilkår hos virksomhetens underleverandører er i overensstemmelse med gjeldende allmenngjøringsforskrifter.

Hovedleverandørens påseplikt skal omfatte alle ledd i kjeden av underleverandører som utfører arbeid som er dekket av en allmenngjøringsforskrift. Bakgrunnen er behovet for vern også av de arbeidstakerne som er ansatt hos underleverandører lengst ned i kontraktkjeden. Påseplikten skal også omfatte innleide arbeidstakere, jf. § 3 og merknadene til bestemmelsen.

Andre ledd

I henhold til andre ledd har bestiller plikt til å påse at entreprenører og leverandører som ikke benytter underleverandører følger allmenngjøringsforskrifter. Begrunnelsen er særlig å hindre at det skal være mulig å omgå påseplikten ved å endre organiseringen av oppdraget, for eksempel ved at oppdrag spres mellom en rekke sideordnede leverandører. Denne påseplikten gjelder bare der bestilleren driver næringsvirksomhet, jf. andre ledd andre punktum.

Tredje ledd

I tredje ledd er det gitt en særregel for petroleumssektoren. Bestemmelsen innebærer at den som eier eller driver petroleumsanlegg eller rørledningssystemer skal ha påseplikt etter forskriften på områder som omfattes av midlertidig forskrift 19. desember 2003 nr. 1595 om sikkerhet og arbeidsmiljø for enkelte petroleumsanlegg på land og tilknyttede rørsystemer, og er en forskriftsfesting av praksis som er ført på deler av dette området. Bakgrunnen er behovet for å harmonisere påseplikten etter allmenngjøringsloven med den allerede gjeldende påseplikten som vedrører helse-, miljø og sikkerhet innenfor midlertidig forskrifts virkeområde. Ved fortolkning av begrepet «den som eier eller driver», legges til grunn samme forståelse som følger av midlertidig forskrift § 4. Dette innebærer at det normalt vil være operatørselskapene, f.eks. StatoilHydro som operatør på Melkøya, som er pliktsubjektet. Også her skal påseplikten omfatte alle ledd i kjeden av leverandører, herunder hovedleverandører og underleverandører som utfører arbeid som er dekket av en allmenngjøringsforskrift, herunder innleide arbeidstakere.

Fjerde ledd

Fjerde ledd presiserer nærmere hva som ligger i påseplikten. Ifølge bestemmelsen er påseplikten en plikt til å iverksette systemer og rutiner for å undersøke og om nødvendig følge opp at arbeidstakere hos oppdragstakere har lønns- og arbeidsvilkår i overensstemmelse med allmenngjøringsforskrifter, men uten at hovedleverandør, bestiller eller den som eier eller driver petroleumsanlegg eller rørdningssystemer (heretter omtalt med samlebetegnelsen oppdragsgiver) selv får et direkte ansvar for arbeidstakernes lønns- og arbeidsvilkår. Dette ansvaret skal fremdeles ligge på arbeidsgiver.

Påseplikten vil etter fjerde ledd andre punktum kunne oppfylles for eksempel ved at oppdragsgiver informerer om gjeldende allmenngjøringsforskrifter, stiller som kontraktsvilkår at oppdragstaker etterlever slike forskrifter, og ved stikkprøver innhenter dokumentasjon på arbeidstakeres lønns- og arbeidsvilkår. Slik dokumentasjon vil kunne innhentes på grunnlag av en kontraktsforpliktelse for underentreprenører/underleverandører til å fremlegge egnet dokumentasjon på forespørsel.

Det angitte eksemplet i forskriften må forstås slik at dersom oppdragsgiver på en tilfredsstillende måte har gjennomført et system i tråd med eksemplet, vil påseplikten måtte anses som oppfylt. Det åpnes imidlertid for at det kan tenkes alternative systemer og rutiner som vil kunne oppfylle forskriftens krav om å påse at allmenngjøringsforskrifter etterleves. Forskriften gir med andre ord virksomhetene et visst skjønnsmessig spillerom. Eksempelvis vil det neppe være behov for at oppdragsgiver går like omfattende til verks der leverandør/underleverandør gjennom tidligere samarbeid er godt kjent for oppdragsgiver som en seriøs og lovlydig virksomhet. I alle tilfeller må det anses som et minimumskrav at oppdragsgiver har god oversikt over og kan redegjøre for hvilke virksomheter som er leverandører og underleverandører.

Selv om det ikke stilles noe formelt krav om dette i forskriften, understrekes det at det i mange tilfeller vil være hensiktsmessig at oppdragsgiver kontraktsfester at manglende etterlevelse av allmenngjøringsforskrifter er et kontraktsbrudd som vil bli sanksjonert, f.eks. gjennom at vederlag vil bli holdt tilbake. Flere virksomheter har rutinemessig slike kontraktsklausuler allerede i dag.

En nærliggende konsekvens av at oppdragstaker ikke oppfylder sine forpliktelser i henhold til allmenngjøringsforskrifter, kan være at oppdragsgiver ikke vil ønske å inngå ytterligere avtaler med den aktuelle virksomheten. Selv om det ikke er innført noen varslingsplikt, bør oppdragsgivere dessuten melde fra til Arbeidstilsynet eller Petroleumstilsynet dersom det oppdages brudd på allmenngjøringsforskrifter eller det foreligger en begrunnet mistanke om slike brudd.

I henhold til allmenngjøringsloven § 8 første og andre ledd skal Arbeidstilsynet og Petroleumstilsynet føre tilsyn med at påseplikten etterleves. Dersom det avdekkes brudd, vil etatene kunne ta i bruk sine ordinære virkemidler, det vil si pålegg, tvangsmulkt og stansing.

Som nevnt innebærer ikke påseplikten at oppdragsgiver skal overta arbeidsgivers ansvar for å sørge for at arbeidstakere har lønns- og arbeidsvilkår etter allmenngjøringsforskrifter. Arbeidstilsynet og Petroleumstilsynet skal fortsatt føre tilsyn med at arbeidsgiver følger opp dette ansvaret. Plikten strekker seg heller ikke så langt som til å gå inn i underleverandørers virksomhet for å «etterforske» hva som er de reelle forhold ved mistanke om for eksempel doble sett kontrakter eller lignende. Disse grensdragningene innebærer blant annet at det vil kunne tenkes tilfeller der tilsynsetatene avdekker brudd på allmenngjøringsforskrifter, men uten at det samtidig kan konstateres brudd på påseplikten.

Som et eksempel på en mulig modell for å gjennomføre påseplikten, kan det vises til den angitte kontraktsklausulen i rundskriv Nr. 2/2005 Løns- og arbeidsvilkår for arbeidrarar som utførar tenestekontraktar og bygge- og anleggskontraktar for staten, se nedenfor. Det gjøres oppmerksom på at rundskrivet som implementerte ILO-konvensjon nr. 94 om arbeiderklausuler i offentlige arbeidskontrakter for staten, nylig er erstattet av forskrift 8. februar 2008 nr. 112 om lønns- og arbeidsvilkår i offentlige kontrakter. Klausulen går noe lenger enn det som kreves i henhold til påseplikten idet den også regulerer sanksjonsspørsmålet. Klausulen har følgende utforming:

«Leverandøren skal syte for at tilsette i eigen organisasjon og tilsette hos eventuelle underleverandørar ikkje har dårlegare løns- og arbeidsforhold enn det som følgjer av [...]. Dette gjeld berre for tilsette som direkte medverkar til å oppfylle kontrakten. Leiaren av verksemda er ansvarleg for at denne regelen vert etterlevd. Alle avtaler leverandøren inngår som inneber utføring av arbeid under denne kontrakten skal innehalde tilsvarande føresegner. Dersom leverandøren ikkje etterlever klausulen, har oppdragsgjevaren rett til å halde tilbake delar av kontraktssummen til det er dokumentert at forholdet er i orden. Summen som blir tilbakehalden skal svare til ca. 2 gonger innsparinga for arbeidsgjevaren. Leverandøren skal på oppmoding leggje fram dokumentasjon om dei løns- og arbeidsvilkåra som vert nytta. Dokumentasjonsplikta omfattar også underentreprenørar (underleverandørar).»

Til § 7 <br xmlns="https://lovdata.no/regelverk" />

Første ledd

Innsynsretten er som hovedregel lagt til tillitsvalgte hos hovedleverandør. Det vises til definisjonen av tillitsvalgte i § 3, hvoretter tillitsvalgte skal forstås som tillitsvalgte som representerer den organisasjonen som er part i den allmenngjorte tariffavtalen, og merknadene til bestemmelsen over.

Dersom det er flere tillitsvalgte med innsynsrett hos hovedleverandør forutsettes det at krav om innsyn koordineres, f.eks. slik at innsynsretten utøves av en hovedtillitsvalgt.

Innsynsretten skal gjennomføres ved at hovedleverandør, dvs. den tillitsvalgtes arbeidsgiver, etter begjæring fra den tillitsvalgte skal dokumentere at lønns- og arbeidsvilkår hos underleverandører er i overensstemmelse med gjeldende allmenngjøringsforskrifter.

Forskriften innebærer at hovedleverandør får plikt til å samle inn opplysninger om lønns- og arbeidsvilkår fra underleverandører og videreformidle disse til tillitsvalgte i virksomheten, dersom de tillitsvalgte krever dette. På tilsvarende måte som for påseplikten, vil det kunne være hensiktsmessig at oppdragsgivere kontraktsregulerer plikten til å utlevere opplysninger, eventuelt også den nærmere fremgangsmåten for innsamling og utlevering av opplysninger, samt eventuelle sanksjoner dersom plikten ikke oppfylles.

Innsynsretten skal gjelde nedover i hele kontraktkjeden. I likhet med påseplikten skal innsynsretten også gjelde for innleide arbeidstakeres lønns- og arbeidsvilkår.

Andre ledd

Unntaket i andre ledd retter seg mot tilfeller der hovedleverandørvirksomheten ikke har tillitsvalgte i forskriftens forstand, dvs. tillitsvalgte som representerer den organisasjonen som er part i den allmenngjorte tariffavtalen. Ifølge forskriften skal innsynsretten i disse tilfeller flyttes et ledd ned i kontraktkjeden til eventuelle slike tillitsvalgte hos hovedleverandørens nærmeste underleverandør. Hensikten med bestemmelsen er blant annet å hindre omgåelser av innsynsretten gjennom såkalt administrativ entrepris, der den som har kontrakt med byggherren og således er hovedleverandør etter forskriften, ikke har egne ansatte.

Til § 8 <br xmlns="https://lovdata.no/regelverk" />

Første ledd

Innsynsbegjæringen skal fremmes skriftlig overfor hovedleverandør/tillitsvalgtes arbeidsgiver.

Begjæringen skal angi grunnlaget for innsynsretten. Dette innebærer at den tillitsvalgte skal opplyse om sin tilknytning til den aktuelle tariffavtalen og vise til hvilken allmenngjøringsforskrift som regulerer de lønns- og arbeidsvilkår det kreves innsyn i. Innsynsbegjæringen skal videre angi hvilke virksomheter og arbeidstakergrupper den gjelder. Det kan bare kreves innsyn i lønns- og arbeidsvilkår til arbeidstakere som utfører arbeid som er omfattet av en allmenngjøringsforskrift.

Andre ledd

For å sikre at innsynsretten blir et effektivt virkemiddel til å kontrollere at allmenngjøringsforskrifter etterleves, må opplysningene utleveres så snart som mulig etter at innsynsbegjæringen er fremsatt. I henhold til andre ledd skal det fastsettes en frist for utlevering av opplysninger i innsynsbegjæringen. Det er lagt opp til en viss fleksibilitet ved at fristen skal avtales mellom den tillitsvalgte og arbeidsgiver i det enkelte tilfelle, men slik at fristen likevel skal være på minimum tre dager. Se under merknadene til § 9 andre ledd om mulige konsekvenser dersom partene ikke skulle greie å komme frem til en avtalt frist.

Til § 9 <br xmlns="https://lovdata.no/regelverk" />

Første ledd

Ifølge bestemmelsen kan de tillitsvalgte kreve fremlagt kopi av arbeidsavtaler, lønns slipper og timelister. Dette er den samme dokumentasjonen som Arbeidstilsynet og Petroleumsstilsynet normalt krever fremlagt.

For å ivareta personvernmessige og konkurransemessige hensyn, presiserer forskriften at dokumentasjon ikke skal inneholde opplysninger utover de som direkte er omfattet av innsynsbegjæringen.

Som hovedregel skal dokumentasjonen heller ikke omfatte opplysninger som kan knyttes til enkeltpersoner. Dette innebærer at opplysningene som leveres ut skal være anonymiserte, for eksempel ved at personopplysningene er sladdet. Begrunnelsen er hensynet til å kunne sikre arbeidstakernes personvern.

Datatilsynet har lagt til grunn at det i virksomheter med få ansatte ikke vil være mulig med en reell anonymisering. Dette gjelder for grupper på fem ansatte eller færre innenfor samme stillingskategori. Datatilsynet har i disse tilfellene satt som forutsetning at de som får innsyn i opplysningene pålegges taushetsplikt. For blant annet å ivareta dette, har forskriftsutkastet særlige regler om taushetsplikt, se nærmere nedenfor.

Andre ledd

Dersom hovedleverandør ikke oppfylder plikten til å fremskaffe opplysningene innen den fastsatte fristen, jf. § 8, har de tillitsvalgte i henhold til andre ledd adgang til å kreve opplysningene direkte fra de aktuelle underleverandørene. Dette må også gjelde dersom det skulle vise seg vanskelig å få til en avtale med arbeidsgiver om en frist. De tillitsvalgte vil også kunne varsle tilsynsmyndighetene ved manglende utlevering av opplysninger.

Dersom det er underleverandører som ikke oppfylder plikten til å fremlegge opplysninger, vil det være naturlig at hovedleverandør varsler Arbeidstilsynet eller Petroleumsstilsynet, slik at tilsynsmyndighetene kan følge opp saken. Som omtalt foran kan det dessuten være hensiktsmessig at partene regulerer i kontrakt hva som skal være konsekvensen av å ikke etterkomme en innsynsbegjæring.

Til § 10

For å sikre en forsvarlig behandling av opplysninger og ivareta personvernmessige og konkurransemessige hensyn, oppstiller bestemmelsen krav til håndtering av opplysninger som fremkommer på grunnlag av påseplikten og innsynsretten.

Første ledd

Bestemmelsen presiserer at påseplikten og innsynsretten bare skal kunne benyttes til å undersøke om lønns- og arbeidsvilkår er i overensstemmelse med allmenngjøringsforskrifter. Påseplikten og innsynsretten skal med andre ord ikke kunne brukes til andre formål enn det som er nevnt i bestemmelsen. Det betyr at det vil være i strid med forskriften dersom for eksempel informasjon oppdragsgiver får på grunnlag av sin påseplikt benyttes i anbudskonkurranser, eller dersom informasjon de tillitsvalgte får på grunnlag av innsynsretten benyttes til å iverksette boikott eller som ledd i egne lønnsforhandlinger.

Andre ledd

Bestemmelsen fastsetter at opplysningene skal slettes så snart behovet for opplysningene ikke lenger er til stede, herunder dersom det fremgår av den fremlagte dokumentasjonen at allmenngjøringsforskrifter er fulgt.

Til § 11 <br xmlns="https://lovdata.no/regelverk" />

Første ledd

Både tillitsvalgte og oppdragsgivere som mottar opplysninger om lønns- og arbeidsvilkår i medhold av forskriften skal ha taushetsplikt, jf. § 11. Begrunnelsen er for det første personvern hensyn og hensynet til effektiv konkurranse mellom virksomhetene. Taushetsplikten er i tillegg ment å medvirke til at innsynsretten og påseplikten ikke skal utgjøre et uproporsjonalt tiltak etter EØS-retten.

Andre ledd

Bestemmelsen presiserer at taushetsplikten ikke skal gjelde overfor Arbeidstilsynet eller Petroleumstilsynet.

Det følger av forskriftens system at den tillitsvalgte også vil kunne diskutere saken med egen arbeidsgiver uten hinder av taushetsplikten. Ofte vil det dessuten kunne dreie seg om en hovedleverandør med flere tillitsvalgte som vil ha samme rett til innsyn etter forskriften (f.eks. klubben, varatillitsvalgte osv.). Disse tillitsvalgte vil kunne drøfte saken fullt ut med hverandre.

Det legges til grunn at de tillitsvalgte i de aller fleste tilfeller vil kunne få nødvendig juridisk, språklig, økonomisk eller annen faglig bistand fra andre, herunder fra egen organisasjon, uten å måtte formidle taushetsbelagte opplysninger. Det vil for eksempel ikke være problematisk i forhold til taushetsplikten å utlevere arbeidskontrakter til eventuelle oversettere dersom både personnavn og andre personopplysninger samt virksomhetsnavn er sladdet.

I forskriften § 11 andre ledd andre punktum åpnes det likevel for å kunne drøfte taushetsbelagte opplysninger med rådgivere med juridiske, økonomiske, språklige eller annen faglig kunnskap, herunder tariffavtalekompetanse. Bestemmelsen presiserer at rådgiverne i slike tilfeller skal ha tilsvarende taushetsplikt som de tillitsvalgte.

Det understrekes at taushetsplikten heller ikke er ment å være til hinder for at oppdragsgiver følger opp påseplikten nedover i en kontraktkjede.

Til § 12

Bestemmelsen fastsetter at brudd på forskriften § 10 og § 11 er straffesanksjonert. Dette innebærer blant annet at den som uaktsomt eller forsettlig sprer opplysninger vedkommende har mottatt i forbindelse med gjennomføring av innsynsretten eller påseplikten kan straffes med bøter. Tilsvarende gjelder ved bruk av opplysningene til formål som ikke omfattes av forskriften. Hjemmelsbestemmelsen for straff er den generelle straffebestemmelsen i straffeloven § 339 nr. 2 som regulerer straff ved brudd på forskrifter.